

เบาหวานในวัยเก่า: เข้าใจให้ถูก ดูแลให้ดี

โดย เอกสยาม ชัยศรี

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลสุขภาพทั่วไปสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว ไม่ใช่คำวินิจฉัยหรือคำแนะนำทางการแพทย์เฉพาะบุคคล การเริ่ม หยุด หรือเปลี่ยนการรักษา ยา และการออกกำลังกาย ควรปรึกษาแพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่ดูแลก่อน ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ <https://www.sukjaiwaikao.com/article-diabetes.html>

เบาหวานในวัยเก่า: ตัวเลขที่ต้องรู้

ตามข้อมูลจาก ADA Standards of Care in Diabetes: 2026 ผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 29% เป็นเบาหวาน¹ นั่นหมายความว่าในกลุ่มเพื่อนหรือญาติผู้สูงอายุ 10 คน จะมีเกือบ 3 คนที่เป็นโรคนี้ และอีกหลายคนอาจอยู่ในภาวะ "ก่อนเบาหวาน" โดยไม่รู้ตัว

ที่สำคัญกว่าตัวเลขคือ ความเข้าใจ เบาหวานในผู้สูงอายุมีความเฉพาะตัวที่แตกต่างจากเบาหวานในวัยหนุ่มสาว ทั้งในแง่เป้าหมายการรักษา ความเสี่ยงที่ต้องระวัง และวิธีดูแลตัวเองในชีวิตประจำวัน

29% ของผู้อายุ 65 ปีขึ้นไปมีเบาหวาน (ADA 2026)

58% ลดความเสี่ยงเบาหวานได้ด้วยการปรับวิถีชีวิต (Schellenberg 2013)

7-7.5% เป้าหมาย HbA1c สำหรับผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงดี

ทำไมเบาหวานในวัยเก๋ถึงต่างออกไป

ผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานมักเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนกว่า ทั้งจากการที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงไปตามวัย โรคประจำตัวอื่นๆ ที่อาจมาพร้อมกัน และยาหลายชนิดที่ต้องกินพร้อมกัน ADA 2026 จึงเน้นว่าการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานต้องประเมินเป็น "บุคคล" ไม่ใช่แค่ "ตัวเลข"

เป้าหมาย HbA1c ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกคน

ADA 2026 แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 3 ระดับตามสุขภาพโดยรวม ผู้ที่ยังแข็งแรง ไม่มีโรคแทรกซ้อน อาจตั้งเป้า HbA1c ที่ **7.0-7.5%** ส่วนผู้ที่มีโรคประจำตัวหลายโรคหรืออยู่ในสภาวะเปราะบาง อาจยืดหยุ่นถึง **8.0-8.5%** เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะน้ำตาลต่ำ: ให้แพทย์กำหนดร่วมกัน

น้ำตาลต่ำอันตรายกว่าในวัยเก๋: ระวังให้มาก

ภาวะน้ำตาลต่ำ (Hypoglycemia) ในผู้สูงอายุมีอันตราย มากกว่าวัยหนุ่มสาว เพราะ อาจทำให้หมดสติ หกล้ม กระตุก หัก หัวใจเต้นผิดจังหวะ หรือเกิดความสับสนเฉียบพลัน ซึ่งมักถูกเข้าใจผิดว่าเป็นอาการสมองเสื่อม ADA 2026 จึงเน้นให้ลำดับความสำคัญของการ **ป้องกันน้ำตาลต่ำ** ก่อนการควบคุมน้ำตาลสูง

สัญญาณน้ำตาลต่ำที่ต้องรู้จัก

ถ้ากินยาลดน้ำตาลแล้วมีอาการต่อไปนี้ และยังไม่รู้สึกตัวดี กลืนได้ ให้รีบทานน้ำตาลหรือน้ำผลไม้รสหวาน แล้วแจ้งแพทย์ แต่ถ้าหมดสติหรือกลืนไม่ได้ ห้ามป้อนอาหารหรือน้ำทางปาก ให้โทร 1669 ทันที:

- มึนงง วิงเวียน สับสน ไม่รู้ตัว
- เหงื่อออกมากผิดปกติ โดยไม่ได้ออกกำลังกาย
- มือสั่น ใจสั่น หัวใจเต้นเร็ว
- ตาพร่า มองไม่ชัด
- หงุดหงิดหรืออารมณ์เปลี่ยนแปลงเร็วผิดปกติ

อาหารกับเบาหวาน: ไม่ต้องอด แต่ต้องเลือก

หนึ่งในความเข้าใจผิดที่พบบ่อยที่สุดคือคิดว่าผู้เป็นเบาหวานต้อง "อดข้าว" หรือ "กินจืดชืด" ตลอดชีวิต ADA ย้ำชัดว่า **ไม่มีสูตรอาหารที่ "ถูกต้องสำหรับทุกคน"** และการอดอาหารแบบเคร่งครัดอาจทำให้ผู้สูงอายุขาดสารอาหาร กล้ามเนื้อลีบ และร่างกายอ่อนแอลงโดยรวม

"กินอาหารที่หลากหลาย ลดแป้งขาวและน้ำตาล เพิ่มผัก ถั่ว และปลา: เหมาะกว่าการอดอาหารแบบเคร่งครัดมาก โดยเฉพาะสำหรับวัยเก่า"

หลักการกินอาหารที่ ADA แนะนำ

กินให้บ่อยขึ้น

กินแต่น้อย

หลีกเลี่ยง

ผักหลากสี ผักใบเขียว ถั่ว ข้าวขาว ขนมปังขาว

น้ำหวาน น้ำผลไม้กล่อง

ปลาทะเล ไข่ไก่ เนื้อแดง ไขมันทรานส์

ขนมหวาน เค้ก คุกกี้

ข้าวกล้อง ผลไม้หวานสูง (ลำไย ทุเรียน) ธัญพืชไม่ขัดสี

อาหารทอดมัน ฟาสต์ฟู้ด

ถั่วอัลมอนด์ นม: เลือกไขมันต่ำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เคล็ดลับเล็กๆ ที่ช่วยได้มาก

- กินผักก่อน ตามด้วยโปรตีน แล้วค่อยกินข้าว: ช่วยให้น้ำตาลขึ้นช้าลง
- แบ่งมื้ออาหารเป็น 4-5 มื้อเล็กๆ แทน 3 มื้อใหญ่: ลดการกระชากของน้ำตาล
- ดื่มน้ำเปล่าก่อนมื้ออาหาร 1 แก้ว: ช่วยให้อิ่มเร็วขึ้นและน้ำตาลขึ้นช้า
- ถ้าอยากกินผลไม้หวาน ให้กินหลังมื้ออาหาร ไม่ใช่ตอนท้องว่าง

การออกกำลังกาย: เดินหลังข้าว ช่วยได้จริง

งานวิจัยระดับสากลพบว่าการปรับวิถีชีวิต ได้แก่ อาหาร การออกกำลังกาย และการลดน้ำหนัก สามารถลดความเสี่ยงเบาหวานได้ถึง 58% ในกลุ่มเสี่ยงสูง² และในผู้ที่เป็นเบาหวานอยู่แล้ว การเคลื่อนไหวช่วยให้เซลล์ตอบสนองต่ออินซูลินดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

การเดินหลังมืออาหาร: ง่ายที่สุด ได้ผลที่สุด

การเดิน 10-15 นาทีหลังมื้ออาหารทุกมื้อ ช่วยลดน้ำตาลหลังกินได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยไม่ต้องออกแรงหนัก กล้ามเนื้อขณะเดินทำหน้าที่เหมือน "ฟองน้ำ" ดูดซับกลูโคสออกจากกระแสเลือด ไม่ต้องรอให้อินซูลินทำงาน

ADA 2026 แนะนำให้ผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานออกกำลังกายแบบแอโรบิกอย่างน้อย 150 นาทีต่อสัปดาห์ และเพิ่มการเสริมสร้างกล้ามเนื้อ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ แต่ที่สำคัญกว่าตัวเลขคือการ ลดการนั่งนิ่งนานต่อเนื่อง: ทุก 30 นาทีควรลุกขึ้นเดินหรือยืดเส้น 3-5 นาที

ดูแลทั้งกายและใจ: ADA 2026 แนะนำอะไร

สิ่งที่น่าสนใจมากในแนวทาง ADA 2026 คือการให้ความสำคัญกับ **สุขภาพจิตและสมอง** ในผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานอย่างชัดเจน ซึ่งที่ผ่านมาถูกมองข้าม

เบาหวานกับสมอง: เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง

น้ำตาลสูงเรื้อรังทำลายหลอดเลือดเล็กๆ ในสมองซ้ำๆ เพิ่มความเสี่ยงความจำเสื่อมและโรคซึมเศร้า ADA 2026 จึงแนะนำให้คัดกรองโรคซึมเศร้า ความจำเสื่อม และความเสี่ยงหกล้ม ในผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวานทุกปี เพราะสภาวะจิตใจส่งผลต่อการดูแลตัวเองโดยตรง

สิ่งที่ควรทำทุกปีถ้าเป็นเบาหวาน

ตรวจตาประจำปี: เบาหวานทำลายจอประสาทตาซ้ำๆ

ตรวจเท้าทุกครั้งที่พบแพทย์: แผลเล็กน้อยอาจลุกลามเร็ว

ตรวจไต (Creatinine, uACR) ทุก 6-12 เดือน

ตรวจหัวใจและความดัน: มักมาพร้อมกัน

ฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ทุกปี ส่วนวัคซีนป้องกันปอดอักเสบ (นิวโมคอคคัส) ฉีดตามที่แพทย์แนะนำ ไม่ต้องฉีดทุกปี

ดูแลฟันและเหงือก: เบาหวานเพิ่มความเสี่ยงโรคเหงือก

ข้อควรระวังเรื่องยา

ผู้สูงอายุมักได้รับยาหลายชนิดพร้อมกัน และยาบางตัวอาจมีผลต่อน้ำตาลในเลือด ทั้งเพิ่มและลด ADA 2026 แนะนำให้แจ้งยาทุกชนิดที่กิน รวมถึงอาหารเสริมและยาสมุนไพร ให้แพทย์ทราบทุกครั้งที่พบ เพื่อประเมินความเสี่ยงยาต่อกันและปรับแผนการรักษาได้อย่างปลอดภัย

ทำ "รายการยา" ของตัวเองไว้เสมอ

จดรายชื่อยาทุกตัว พร้อมขนาดและเวลากิน เก็บไว้ในกระเป๋า หรือบันทึกไว้ในโทรศัพท์ แล้วแสดงให้แพทย์ทุกท่านที่ไปพบดู รวมถึงทันตแพทย์และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ด้วย

แหล่งอ้างอิงทางวิชาการ

1. American Diabetes Association Professional Practice Committee. Older Adults: *Standards of Care in Diabetes: 2026*. *Diabetes Care*. 2026;49(Suppl. 1):S277-S296. doi:10.2337/dc26s013
2. Schellenberg ES, Dryden DM, Vandermeer B, Ha C, Korownyk C. Lifestyle Interventions for Patients With and at Risk for Type 2 Diabetes: A Systematic Review and Meta-analysis. *Ann Intern Med*. 2013;159(8):543-551. doi: 10.7326/0003-4819-159-8-201310150-00007
3. American Diabetes Association. Nutrition Therapy Recommendations for the Management of Adults With Diabetes. *Diabetes Care*. 2014;37(Suppl. 1):S120-S143. doi:10.2337/dc14-S120

